

07.01.2016

Pohjoismaiden neuvosto
Kööpenhamina

Viite

VASTAUS POHJOISMAIDEN MINISTERINEUVOSTON KYSYMYKSEEN LÄÄKÄREIDEN TOIMILUVISTA (E14/2015)

Pohjoismaiden neuvoston jäsen Sonja Mandt esitti 16. marraskuuta 2015 kirjallisen kysymyksen Suomen, Ruotsin ja Islannin hallituksille lääkäreiden toimiluvista. Hän viittaa 3. marraskuuta tiedotusvälineissä olleeseen tietoon Tanskan hallituksen aikomuksesta ehdottaa lakia, jonka nojalla tanskalaiset lääkärit eivät saa toimia lääkärinä muissa Pohjoismaissa, mikäli he ovat menettäneet toimilupansa toisessa Pohjoismaassa. Mandt kysyy aikovatko Suomen, Ruotsin ja Islannin hallitukset ryhtyä vastaaviin lainsäädännöllisiin toimenpiteisiin.

Tanskan valtion 3. marraskuuta 2015 julkaiseman lehdistötiedotteen mukaan terveydenhuollon koulutuksen saaneet henkilöt, jotka ovat alun perin saaneet oikeuden harjoittaa ammittiaan Tanskassa ja jotka ovat menettäneet toimilupansa esimerkiksi Ruotsissa tai Norjassa kyseisessä maassa tehdyn päätöksen pohjalta, menettäisivät automaattisesti Tanskassa saamansa toimiluvan. Lakimuutos suojelisi potilaita lääkäreiltä, jotka palaavat Tanskaan toimimaan lääkärin ammatissa.

Lehdistötiedotteen perusteella lakiehdotuksen sisältö olisi erilainen kuin kirjallisen kysymyksen. Kullakin maalla on ammatinharjoittamisoikeuden rajoittamista koskeva päätösvalta vain omassa maassaan.

Eräiden terveyden- ja sairaanhoidon henkilöstöryhmien sekä eläinlääkäreiden yhteisiä pohjoismaisia työmarkkinoita koskevan sopimuksen (nk. Arjeplogin sopimus, 1993) artiklassa 18 sanotaan: Jos hyväksymisen alun perin myöntänyt valtio on peruuttanut sen, on myöhemmin toisessa valtiossa myönnetty hyväksyminen peruutettava. Muutoin saadaan myöhemmin myönnetty hyväksyminen peruuttaa ainoastaan sen valtion määräysten mukaisesti, joka on hyväksymisen myöntänyt. Toimiluvan peruminen on johtunut suoraan siitä, että toimiluvan alun perin myöntänyt maa on evännyt toimiluvan. Määräys perustuu siihen, että toimiluvan epäämisperusteet ovat Pohjoismaissa hyvin samankaltaiset. Muilla mailla ei ole harkintavaltaa sen jälkeen kun alkuperäisen toimiluvan myöntänyt maa on evännyt ammatinharjoittamisoikeuden, eli kyse on automaattisesta järjestelmästä. Arjeplogin sopimusta ollaan muuttamassa ja muutoksen myötä on tarkoitus poistaa artikla 18.

Ammattipätevyysdirektiivissä tai EU-lainsäädännössä ei ole minkäänlaisia määräyksiä automaattisesta puuttumisesta ammatinharjoittamisoikeuteen toisessa maassa tehtävän päätöksen pohjalta. Direktiivissä säädetään kuitenkin jäsenmaiden välisestä tehokkaasta tiedonvaihdosta. Ammattipätevyysdirektiivin artiklan 56 mukainen hälytysmekanismi otetaan käyttöön vuoden 2016 tammikuussa. Jäsenmaiden tulee ilmoittaa muiden EU- tai ETA-maiden toimivaltai-

sille viranomaisille terveyden- ja sairaanhoidon alan ammattipätevyys saaneen henkilön ammatinharjoittamisoikeuteen puuttumisesta ja siitä, jos tuomioistuimien on todennut ammattihenkilön käyttäneen väärennettyjä asiakirjoja osoittaakseen ammattipätevyytensä.

Suomessa terveydenhuollon ammattihenkilöitä koskevaan lakiin (559/1994) tulee uusi määräys, joka mahdollistaa ammatinharjoittamisoikeuden poistamisen tai rajoittamisen toisessa EU- tai ETA-maassa tehdyn päätöksen perusteella. Eduskunta hyväksyi vastikään hallituksen ehdotuksen. Lain voimaantulopäivää ei ole vielä lyöty lukkoon, mutta sen on tarkoitus astua voimaan 1. tammikuuta 2016. Tämä helpottaa ja nopeuttaa ammatinharjoittamisoikeuteen puuttumista tilanteissa, joissa toinen EU- tai ETA-maa on jo tehnyt vastaavan päätöksen. Päätös koskee tilanteita, joissa ammatinharjoittamisoikeuden alun perin antanut maa on ensin poistanut oikeuden tai rajoittanut sitä. Päätös ei johda automaattiseen ammatinharjoittamisoikeuden poistamiseen, vaan edellyttää poistamisperusteiden selvittämistä ja antaa sosiaali- ja terveydenhuollon lupa- ja valvontaviranomaisille harkintavallan. Suomessa voimaan astuva lakimuutos on askel Tanskan ehdotuksen suuntaan, joskaan se ei mene yhtä pitkälle. Suomessa tämänhetkisen lainsäädännön katsotaan olevan riittävä. Jäsenmaiden valvontatietojen tehokas vaihtaminen on oleellista potilasturvallisuuden turvaamista ajatellen.

Ruotsin hallitus jätti 5. marraskuuta 2015 valtiopäiville ehdotuksen uudistetun ammattipätevyysdirektiivin täytäntöönpanosta (prop. 2015/16:44). Ehdotukseen kuuluu muun muassa, että sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmä (IMI) astuisi voimaan 18. tammikuuta 2016. Tämä on tärkeää, koska sillä varmistetaan, että ilmoitus toimiluvan perumisesta, koeajasta tai lääkemääräysten kirjoittamisoikeuden epäamisestä tai rajoittamisesta on lähetettävä kolmen päivän sisällä muiden ETA-maiden ja Sveitsin toimivaltaisille viranomaisille.

Ruotsissa myönnetyn toimiluvan peruminen on viranomaispäätös, joka perustuu kussakin tapauksessa tutkintaan ja toteutetaan Ruotsissa voimassa olevien sääntöjen mukaisesti.

Ruotsin hallitus seuraa mielenkiinnolla Tanskan kehitystä, mutta ei ole vielä tällä hetkellä tehnyt muita aloitteita toimilupien perumiseksi sen pohjalta, mitä tiedotusvälineet ovat kertoneet Tanskan tulevasta lakiehdotuksesta.

Islannissa toimilupa perutaan Islannin lainsäädännön (art. 15. pykälä 7, laki nro 41/2007) perusteella, mikäli toimilupa perustuu toisessa maassa kuin Islannissa myönnettyyn ammatinharjoittamisoikeuteen. Tämä koskee Islannin koko terveydenhuollon henkilöstöä.

Islanti tulee täytäntöönpanemaan sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmään (IMI) kuuluvan hälytysmekanismin.

Perhe- ja peruspalveluministeri

Juha Rehula

